

Лея Покотиполе

**СПАРТАНСКА
ДІВЧИНКА**

Леся Покотиполе

СПАРТАНСЬКА ДІВЧИНКА

Дискурс
Брустури — 2022

Ілюстрації *Анни Комар*

Покотиполе Леля.

Спартанська дівчинка [оповідання] / Леля Покотиполе. — Брустури : Дискурсус, 2022. — 192 с.

ISBN 978-617-7411-90-0

Це книжка про те, як люди любляться і страждають. В оповіданнях Лелі Покотиполе на вас чекають:

- божевільна жінка, якій увижаються глибоко символічні коні;
- дівочка, яка шукала себе, а найшла мужика в татухах, хату з привидам і повні хаші магічного реалізму;
- зовсім не героїчна персонажка, яка хотіла воювати, а натомість переспала з побратимом, вляпалась у трагічну любов і набувала командиру на берці;
- лисичка на обкладинці — вам що, не подобається лисичка на обкладинці? — та дуже гарні акварельні ілюстрації всередині...

...і це ще навіть не десята частина того, що твориться в книзі.

Жінкам у цих історіях дуже боляче, але вони все одно гордо тримають свої любові при тілах, як переляканих лисенят, — аж поки ті їх не розтерзають або не зазимують у їхніх пазухах.

СОБАКИ ПАНА РЕЖИСЕРА

Майже щотижня Марія потай приходиться подивитися репетицію.

До театру проникнути легко: двері службового входу на час репетицій не зачиняють. Усередині стоїть псячий холод, але їй це тільки на руку — не треба скидати пальта, щоб потім у разі чого вибігати в самому светрику на сніг, чи мучитися від спеки у верхньому одязі. Марія швидко минає вузький коридор, намагаючись ступати якомога тихіше. Наприкінці коридора — двері за лаштунки. Тут випадає бути якнайобережнішою. Спершу прислухатися, чи не стоїть хтось, відповідно до мізансцени, достатньо близько, щоб помітити, як відчиняються двері. Потім — не вчиняючи зайвого шуму — зайти й негайно заборпатися в грудку декорацій, реквізиту й невживаних костюмів, яким роками ні в кого руки не дохнуть дати лад. Це дуже корисно Марії — онде здорові фанерні куці майже повністю затуляють двері, заходь, не бійся.

Але сьогодні репетиція не задається.

— Може, мені ще в шубі на сцену виходити? — репетує дівчина. Навіть якби Марія перечепилася, пробираючись за лаштунки, або, скажімо, рипнули двері, ніхто б не почув того за криками акторки.

— Діно, не мороч мені голову. — Марія заплющує ліве око, а правим припадає до круглої, схожої на слід від шроту, дірочки в завісі й бачить, як пан режисер зривається на рівні ноги. — Буде вистава — притягнемо обігрівачі, нагріємо залу. Що я зараз можу зробити?

Худенька до прозорості Діна сідає просто на сцену й заходить риданнями, обхопивши гострі коліна, що визирають із-під спідниці, хоча ця мізансцена плачів начебто не передбачає. Крізь проріху в завісі добре видно, що акторчині руки вкриті тонкими порізами. Деякі вже білі, зарубцьовані, а деякі — зовсім свіжі, криваві й припухлі.

Якось, — згадує Марія, сопучи в завісу, — якось улітку вона не встигає вчасно вискочити з театру, тож доводиться вичікувати в коридорі неподалік гримерки — хоча в їхньому провінційному театрі це більше схоже на шкільну роздягальню з довгими лавами й загидженим мухами дзеркалом.

— От скажи мені, — Діна нервово тупцює на місці, поки колега по сцені, повнява й смаглява Ганна, розшнуровує їй корсета на сукні — генеральну репетицію проводили вже в костюмах, — скажи, я все це заслужила?

Дівчата затрималися останні й перевдягаються, не причиняючи дверей, тож проскочити повз до виходу, не наравшись на зайві питання, неможливо. Доводиться мимохіть підслуховувати й підглядати, чекаючи, коли відвернуться, щоб вискочити раніше й не лишитися зачиненою в театрі.

— Не знаю. — Ганна закінчує із сукнею й фактично витрушує з неї Діну. Та лишається стояти на холодній кам'яній підлозі в самих мереживних чорних майтках, щулячись від прохолоди й навіть не затуляючи порізаними — тепер Марія бачить — аж по лікті руками груди. Хоча скільки там тих грудей — ребра й то дужче випирають. Інколи Марія приходиться підглядати за репетиціями саме тоді, коли актори перериваються на попоїсти й відпочити. Тоді їй трапляється бачити, як Діна півпрозорою тінню біжить коридором до вбиральні й за останні десять хвилин перерви оперативно вибльовує все, що з'їла вприкуску з театральними теревенями — і невідомо, чим їй натхненніше блюється. До репетиції повертається блідіша, але посвіжіла за рахунок пів пачки м'ятної жуйки.

— Хіба я заслужила, щоб він так до мене ставився? Йому чхати на мене! Є — добре, нема мене — ще краще, — скаржиться Діна, вдягаючись.

— Не знаю, — в іще повновидішої та здоровішої на її фоні Ганни жоден м'яз на обличчі не ворухнеться зі співчуттям, так вона звикла до колежанчиних плачів. Марії дивно, чому з них двох пан режисер обрав Діну.

Свічку Марія, звісно, над їхнім ліжком не тримає, але часто, йдучи з крамниці або вигулюючи пса, бачить, як вони разом ідуть із театру до квартири пана режисера. Діна, котра через свою хворобливу худину мерзне навіть у теплу погоду, щулилась й сутулилась, а пан режисер волочить її за собою, міцно вхопивши за зап'ясток. І риси обличчя в нього такі незворушні, як бувають хіба в персонажів пригодницьких книжок, коли ці персонажі долають чергову пригодницьку бурю. Якщо в крамниці придбано все необхідне, а пес уже впорався зі своїми псячими справами, Марія йде за ними назирці й проводить аж до квартири. Поглянувши на двері, що затраскуються за їхніми спинами, зітхає та йде додому — на два поверхи вище. Вона переконана, що пан режисер і Діна починають цілуватися одразу в передпокої, навіть не скинувши черевиків.

Щоразу, коли Марія має нагоду побачити Дініні руки, на них усе більше порізів, а дівчина все худіша й прозоріша. Для Марії це зайвий доказ її стосунків із режисером. Вона ставить з розумінням: через пана режисера можна й ризикати себе, і блювати тричі на день. Онде й сама Марія пробирається до театру й зирить крізь діряву завісу, щоб тільки зайвий раз його побачити.

У пана режисера кучерява чуприна, завжди розпатлана, бо не надається до розчісування; руки надто грубі й великі, як на природженого митця, але саме такі, якими в казках із мотивом «візьми стільки золота, скільки зможеш винести за раз» герой виносить усю до останнього шеляга скарбницю

заморського короля. Якось Марії сниться, що пан режисер тримає її на руках, мовби ляльку, і що вона повністю вміщується в його великих і, певно, шершавих долонях. Їй хочеться побачити цей сон іще раз, але хоч як намагається, хоч як думає, лягаючи, про пан-режисерові руки, сниться переважно якась дурня. І двічі — як вони з режисером цілуються в незнайомому передпокої.

— ...Ну годі, зриваєш репетицію, — хтось із акторів торсає Діну за плече.

— Зриваю, авжеж зриваю, — дівчина ридма ридас. — Я мисткиня, а до мене тут ставляться, як до собаки.

У Марії спалахують у лаштунковій напівтемряві вуха й щоки, тому що вона згадує ще одну історію.

Того дня Марія не ходить за паном режисером назирці, а просто повертається додому, повільно бредучи сходами й лаючи подумки несправний ліфт. Вона на поверх нижче від квартири пана режисера, коли чує, як його двері відчиняють сильним поштовхом ізсередини, аж вони б'ються об стіну. Марія не бачить, що відбувається нагорі, але переконана: саме його двері гияться об стіну, саме біля його житла зі стіни осипається від удару штукатурка.

А голос Діни не лишає жодних сумнівів.

— Та пішов ти!.. — напівголена дівчина — шкіряна куртка просто поверх напівпрозорого бюстгальтера, розшнуровані черевики, розстібнутий ремінь на штанях — пробігає один сходовий марш донизу й раптом зупиняється, похитнувшись. Притуляється до стіни, щоб не впасти, а потім і взагалі сповзає вздовж неї, обтираючи штукатурку шкіряною — нема штукатурці в цьому домі спокою!

Та їй же просто від недоїдання погано, спадає на думку Марії, авжеж, вона, певно, знову виблювала все, що можна. Марія намацує в кишені шоколадний батончик — хотіла прочити на вулиці, але забула. І вона наважується.

Повільно проходить десяток сходинок угору до Діни. Та

нічого не помічає навколо — сидить на підлозі, заплющивши очі, й плаче, тихенько поскиглюючи. Марія нерішуче тупцює ще хвилину, а потім озивається:

— Пані Діно, — та смикається, ніби від удару, й розплющує очі, — візьміть, поїжте. Вам покращає, — і простягає батончика.

— Звідки ти знаєш, як мене звати? — здається, Діна не так здивована, як налякана.

Господи, яка ж я дурепа, — спалахує в голові в Марії, — можна було просто запитати, чи все гаразд, запропонувати батончика... Нащо звернулася на ім'я? І не поясниш же.

Марія, розгубившись, не вигадує нічого кращого, ніж просто кинути батончик під ноги (як собаці, колотиться в голові думка, як собаці!) й побігти нагору — додому, швидше додому!

Діна скиглить на сходах ще з пів години — ніби й неголосно, а луною чути на декілька поверхів.

— Що таке? — Маріїна мати здивовано пересмикує плечима. — Собаку хтось у під'їзді забув чи що? Марійко, не бачила?

Марія вдає, що не чує запитання. Ні, не чула, не бачила, то хтось забув собаку.

Зрештою Діна затихає — чи то їде додому, а чи пан режисер забирає до квартири, щоб не ганьбила перед людьми й не світила пласкими цицьками.

— ...Годі цирку в театрі, — втомлено махає рукою пан режисер. — Обід, панове актори. Обід!

Марія тихо підводиться й ще тихіше виходить за двері. Скрадається коридором до виходу й уже за хвилину стоїть на вулиці, задерши голову до неба, з якого сиплеться дрібний сніг.

Знову йти до театру й ховатися за лаштунками Марія не хоче, але додому хоче ще менше. Тож вона повільно ходить біля будівлі, уважно її роздивляючись, ніби не бачила сотні

разів, ніби може вгледіти щось нове. І не скажеш одразу, що це театр, навіть за радянською мозаїкою зі сценічними масками не здогадатися миттю, така вона обкоцана.

За поstattю, яка сидить навпочіпки неподалік від театру, теж не відразу допетраєш, що це пан режисер. Навколо нього крутяться четверо кудлатих вуличних собак, а він розкладає перед ними на снігу недоїдки. Тут, на краю містечка, безпритульних псів достобіса.

Чи це справді пан режисер? Марія підходить ближче. Один собака помічає її й гарчить. Пан режисер озирається й цитькає на пса.

— Ану ляж, — той підбирає хвоста й повертається до їжі. — Не бійся, — всміхається пан режисер до Марії, — це ласкавий пес, він не вкусить.

Марія підходить зовсім близько й раптово навіть для самої себе заговорює.

— У мене також є собака. Безпородний, як і ці.

— А я от не можу собі дозволити. Не маю часу. Оце й годую волоцюг, — пан режисер дивиться на неї з проблиском цікавості в очах — він узагалі любить дітей, вони найчастіше бувають на його виставах, бо місцевим вчителькам похід із учнями до театру зараховують за позакласну роботу. — Як тебе звати?

— Марія, — вона трохи мовчить, а потім запитує, аби встигнути раніше, ніж його цікавість до неї згасне: — Можна погладити котрогось собаку?

— Можна, — киває режисер. — Вони насправді добрі.

Марія обережно підходить до пана режисера й теж присідає навпочіпки. Той уже чухає за вухом сірого пса. Вона також кладе руку собаці на голову й пестить, глибоко зариваючись пальцями у вологу від снігу шерсть. Випадково зачіпає руку пана режисера. Долоня в нього зовсім не шершава, як їй здавалося збоку, а м'яка й приємно тепла.

За три роки, думає Марія, мені буде п'ятнадцять. Мати каже, що сусідка з горішнього поверху у свої п'ятнадцять уже на всю губу по чоловіках скаче. Три роки — не так і багато. Отже, у п'ятнадцять буде можна прийти до пана режисера й сказати, що кохаю його. І все буде добре. Якщо, звісно, він до того часу не одружиться з Діною.

Двері театру прочиняються, і Діна вибігає на вулицю в розстебнутому пальті поверх тонкої блузи. Не боячись застудити все, що має життєво важливого, вона сідає просто на ґанок і прикладає долоню до чола — певно, їй дуже зле, от і вийшла на свіже повітря. Але свіже повітря мало помічне, і вже за хвилину дівчина блює просто на сніг.

Пан режисер кидає погляд скоса в бік Діни, а потім знову дивиться на сірого пса, ніби нічого не відбувається. Марія також удає, що нічого не помічає. Чухаючи собаку, вона вже зумисно торкається руки пана режисера. Ні, думає з почуттям світлого спокою, з Діною він точно не одружиться.

ТРИ СЕКУНДИ

СМІЯТИСЯ В СЛУХАВКУ

— Авжеж, усе чудово, — телефон майже розряджений, тож чоловік мусить говорити швидко. — Перемовини? Таке собі. Завтра знову зустрічаємося. Не по телефону, сонечко, сто разів же просив.

Дівчина сидить до нього спиною на шершавому вигрітому камені й мочить ноги в морі. Море зеленкувате, літепле й непрозоре — щось середнє між відьомським варивом і тягучим фруктовим компотом, що його саме варять відьми по всьому приморському селищу. За її спиною шарудять і потріскують мушлі під чоловіковими кроками. Запитав, як справи, слухає тепер, нарізаючи вісімки пляжем, пильнує, щоб у котрусь надто безстрашну чайку не впилятися. Про що можна так довго розповідати? Ну так, так, про справи ж родинні. Тій можна, вона законна дружина, велика любов, світло його очей. А сама вона нічого, сама вона ніхто, вона просто сидить, ніжки в морі мисє, поплюскує по хвилях боєю п'ятою.

Мушлі потріскують ближче. Чоловік кладе їй відкриті долоні на відкриті плечі. Поговорили? От і добренько.

— Колись, — починає він без жодного вступу, жодного переходу, — зі степів, які оточують море з трьох боків, ніби трійця німих вартових поміж розпеченого повітря, — так от, зі степів раптом знялася курява, з усіх трьох сторін нараз. І не знати було, звідки їхав вершник, а звідки в сотню ніг, крил і копит мчали звірі, птиці й гади, щоб тільки

подивитися, кого він віз упоперек сідла. А віз він, — ліву долоню залишає на плечі, а правою гладить по голові, — дівчину з волоссям кольору очерету і пташиною сполоханістю в рухах. З очерету він її й витяг, спаливши перед тим її дім. Але дівчина того не пам'ятала — якась частка від неї згоріла разом із домом, сухими травами під сволоком — на пів степу стояли пахощі паленого зілля — і ластівками, котрі не могли покинути гнізда з малими пташенятами. І якщо вона шепотіла — то так, як шарудить зілля чи очерет, а якщо плакала чи сміялася — так, як ластів'я кричить перед тим, як викинутися з гнізда. Не говорила, не співала. Але вершнику те не важило: балакучих і співочих він мав де взяти, а така йому трапилася вперше. І тільки це море знало, у яку пастку він утратив, — море шурхоє мушлями, ніби обурюючись наклепу, і хлюпає хвилями йому на черевики, та він не зважає. — Отож три дні дівчина йому шепотіла, сміялася й плакала — без слів, на самому шелесті й пташиному гвалті. А звірі, птахи й змії зі степу лежали й сиділи на відстані трьох кроків. Хтозна, про що шепотіла, плакала й сміялася дівчина — та варто було за три дні вершнику підвестися з піску й почати ладнати на коня сідло, але дівчину впоперек сідла ладнати не почати, звірі ошкірилися до нього, птахи націлили кігті й дзьоби йому в очі, а змії майже захлинулися отрутою. І тоді дівчина з косами кольору очерету й попташиному сполоханими рухами вперше заговорила мовою не очеретів і не птахів. Не займайте його, — сказала вона до вишкірів, кігтів-дзьобів і отрут, — не займайте, нехай їде, а я лишуся тут. Хай їде, його там чекає дім, якого ніхто досі не спалив, жінка, яка не знає жодної мови, крім тієї, якою кричить на його дітей, крім тієї, якою він усе це мені розповідав ці три дні. І він злякався не стільки степових тварин, скільки того, що дівчина заговорила. А коли поїхав, три сотні разів озирнувся. Не тому що переймався, аби все живе в степу не погналося за ним. Дико боявся забути, як вона

стоїть на березі моря, розкинувши руки на вітрі, плачучи й сміючись по-пташиному.

Дівчина задирає голову якнайдужче, так, щоб бачити чоловікове обличчя.

— Щойно вигadaв?

— Щойно вигadaв, — киває він. Сідає поряд із нею на камені й береться розшнуровувати черевики, які встигли наскрізь промокнути, поки він розповідав свою свіжосклепану легенду.

Дівчина хитає головою.

— І який фінал епічної історії? — так, нібито їй справді цікаво.

Чоловік щось мугиче собі під ніс.

— За рік, — нарешті відповідає, — вершник приїхав на цей берег уже не верхи, а возом — із виводком дітей і жінкою, яка покрикувала на них вершникомовою рідною мовою. Краще жити біля моря, з пів року переконував він свою жінку — і переконав. І вони спакували дітей та посуд, викинули непотріб, пристрелили собак. Приїхали на берег і заснували селище. Вершник, який припинив бути вершником, а зробився рибалкою, щовечора ходив берегом, ніби щось шукаючи. Коли не знаходив, сідав на оцих каменях, де ми зараз сидимо. Його жінка не важилася запитати, чого він не може знайти, тому питала: чому так дивно шелестять трави на вечірньому павітрі, чому так відчайдушно кричать ластівки, що гніздяться при хатах і на кручах?

Хвилі дужчають. Дівчина підбирає довгу спідницю вище колін, щоб не намочити, і підводиться.

— Це селище заснували якісь сектанти з півночі, — каже вона, аби хоч щось сказати. — У них не могло бути таких легенд — хіба історії про їхніх сухорезрих темноликих святих.

Чоловік мовчки дивиться на неї. Хвилі чотири рази прокочуються її ногами, досягаючи литок, аж поки він заговорює.

— Вибач. Я не це хотів розповісти.

— Я знаю, — складно сказати, чи то вона схлипує, чи то зойкає над ними навісна чайка, що не тямить глибокого драматизму сцени — ластівки чи вже послули, чи взагалі не гніздяться тут. — Не привозь свою дружину сюди, ніколи не привозь, — вона гірко кривиться, аж на мить стає негарною. — І коли повернешся з вигаданих перемовин, розповідай про що завгодно. Але якщо запитає про шелест зілля — не кажи нічого. Якщо спитає про ластівок — скажи, що там тільки голуби.

— Ходімо купатися, — чоловік дратується й уже шкодує, що затіяв цю дурницю з легендою. Але ж сама казала: покажи мені море й розкажи солодкавих казочок про чужу любов — і я більше не плакатиму, обіцяю, обіцяю, і зараз не плакатиму, от уже припинила, бачиш, хороший? Він похапцем роздягається. Скидає сорочку, не розщіпаючи всіх гудзиків, через голову, пожбурює одяг на сухе до безнадійно промоклих черевиків.

Дівчина скидає одяг повільніше. Помітивши, що чоловік відвернувся й поволі заходить у воду, вона витягає з кишені його телефон. Дивиться на сповіщення про останні два відсотки заряду. Якраз на подзвонити й по-пташиному, без вступу чи переходу, три секунди сміятися в слухавку — обіцяла ж не плакати.

ПОЧНУ З МІЗИНЦЯ

Листовецький, як завжди, запізнюється.

Вихором пролітає через кімнату до столу — вітаю-вітаю, тисне правиці, що тягнуться до нього з усіх боків, із холоду прибіг, а руки все одно має теплі. Звідки я знаю? Та просто коли він падає за стіл ліворуч від мене — цікаво, хто так за попадливо залишив місце саме там? — мені негайно прилітає тильним боком теплої долоні по губах — «не перепивай!». І все це — ніби на видиху, не зупиняючись, не гублячись, не забуваючи тримати спину рівною, голову в холоді, мене на оці.

— Я тобі що сказав? — одним рухом, поки тягнеться по тістечко, мого келиха від мене подалі.

— Ти хто мені такий, щоб забороняти? — посуваю келиха до себе, але мушу визнати, що Листовецький має рацію: мені на сьогодні вже досить. І як він здогадався? Я навіть забуваю повернути йому оте мимобіжне ляскання по губах — у мене вийшло б незграбно, не в останню чергу тому, що вина мені на сьогодні вже досить. Усі на мить замовкли б, спостереігаючи, як я махаю руками Листовецькому перед обличчям, а він із реготом ухилиється, як завжди, нічого не розхлюпуючи й не перекидаючи. Ще й показово для товариства не тямитиме, що це я до нього причепилася, б'юся-лаюся.

Я відвертаюся від Листовецького. Він, безумовно, бачить, як у мене горять вуха і щоки, але я досі сподіваюся списати це на вино.

Листовецький гмикає собі під носа з ледь помітним усміхом: помітив, що більше не п'ю, і тепер йому смішно з мого гонору на рівному місці.

Листовецький завжди має рацію.

Листовецький завжди бездоганний, напахчений і направований, а навіть коли в прольоті по двох останніх пунктах, то все одно бездоганний.

Листовецький мені ніхто.

Ми з Листовецьким не хочемо й не збираємося ускладнювати наше безхмарне приятелювання, але все одно п'ять разів захланно кохаємося де прийдеться. Якби я вела особистий щоденник, то записала б кожную з історій про любові на окремій сторінці. Але щоденника не веду, починати його спеціально через Листовецького здається самопопуском. Тож просто загинаю пальці, починаючи від мізинця — за ним рефлекторно загинається наступний палець, а там і до всієї жмені недалеко. Отже,

мізинець: ми з Листовецьким зчепилися за щось околостецьке, бо все, що пов'язано з Листовецьким, дотичне й до мистецтва, хоч і не обов'язково до його укоханої музики. Отже, ми зчепилися, я сиджу в нього на письмовому столі, наче так і треба, дивлюся на Листовецького знизу вгору і, звісно ж, не планую поступатися власною позицією. У певний момент Листовецький втомлюється заперечувати й підвищувати голос, аби мене перекричати. Тож він просто бере моє обличчя між долоні, наче збирається його викачати, як тісто, і зліпити щось прийнятніше, бере, нахилиється й цілує, не даючи договорити до кінця слово — можливо, слово «мистецтво», можливо, його, Листовецького, ім'я.

Зі столу сиплються книжки, аркуші й письмове приладдя. Стіл, хилитаючись, ритмічно стукається об стіну. Мені чомусь стає нестерпно смішно, наче від лоскоту. Я міцно чіпляюся обома руками Листовецькому за плечі, утикаюся носом йому в межигруддя й починаю нервово реготати;

підмізинний: ми останні з товариства ще сидимо на кухні й куримо в розчахнуте вікно. Я підтягаю коліна до грудей, ризикуючи загурчати з оббитої цератою табуретки. По-перше, мені так зручніше, по-друге, ночі у квітні стоять холодні, тож і соски моїх грудей так само стоять і відверто просвічують крізь сукню. Краще вже коліна демонструвати, ніж груди, а то хтозна, що там собі цей Листовецький подумає. За історію з хилитанням столу ми не згадуємо, нам і без того легко й весело.

— Не сутулься. Негарно ж, — Листовецький злегка, але відчутно тисне мені між лопатками, проте вчасно притримує за плече, щоби справді не гепнулася. Тож я не лише втримую рівновагу, а навіть цигарку не впускаю. Вирівнююся, опускаю ноги долі, принагідно забившись коліном об батарею під вікном, але продовжую незворушно вдавати панночку. Груди? А що груди, красиві груди, і вся я нічогенька, хай дивиться, най би йому повилазило.

Але Листовецький грудей чи то не помічає, чи то вдає, що не помічає. Замість цього пригортає мене за плечі із сумішшю турботи й панібратства.

— Мерзнеш? — затагується й струшує попіл у склянку з-під вина. — Не мерзни, ходи сюди.

Я спротиву не чиню й пригортаюся, поклавши голову йому на плече. Листовецький пахне парфумами й ароматизованими цигарками, Листовецький великий і теплий, навіть цілком стандартну, зовсім не мініатюрну мене може загорнути в обійми, немов у пухову ковдру.

— Слухай, друже Листовецький, — я дотягаю цигарку майже до фільтра й чавлю серед інших недопалків, — чому життя таке складне? От до нестерпного?

— Тю, — він горне мене щільніше, я заплющую очі й дишаю всім тим, чим він пахне. — Досі через колишнього? Я тебе прошу! Ну був депутат, шкура продажна, ну нема його — пу-сте ж. Онде їх скільки містом бігає, тільки встигай обирати.

— Він мені грошей на альбом записати обіцяв. Ну і взагалі на... творчий розвиток.

— Обіцянка — цяцянка, — Листовецький знижує тим плечем, до якого я не тулюся.

— Ну і куди я тепер? — мені все одно давно вже треба комусь вискиглитися. — Навіть по прослуховуваннях особливо не побігаєш: «зі своїм інструментом», кажуть, а піанінку за собою на шворці не потягаєш.

— Ми щось придумаємо, не переймайся, — втішає Листовецький.

— Що ж? — я перехоплюю його руку з цигаркою й, відхилившись від плеча, затаююся, ніби Листовецький — це такий величезний цибух. Цигарку ми досмалюємо на двох.

— Не переймайся, — повторює він. — Знайдеш собі якусь нову любовечку, я поговорю зі знайомими, що могли б допомогти тобі з альбомом...

Голос у Листовецького заспокійливий і монотонний, ніби десь далеко бринить найнижчою нотою скрипка. У нього й музика така. І якщо я просто зараз не піду, то так і засну під його музикальний голос у нього ж на кухні серед недоїдків, недопитків і недопалків.

Я випрочуюся з обіймів і підводжуся.

— Дякую за гостину, — осмикую сукню, — але я вже, мабуть, піду.

— Куди ти підеш? — Листовецький сміється, ніби почув кумедну нісенітницю. — Уночі. П'яна, — і з масним полиском очей: — Із такими грудьми. — «Не помітив», ага.

Я стою перед ним, немов малолітня порушниця дисципліни перед класним керівником. І справді, куди я піду? Починаю мимохіть жмакати поділ сукні, не знаючи, куди подіти руки.

— Розслабся, — Листовецький недбало б'є мене по руці — іноді це в нього скидається на дресуру неслухняної тваринки. — Нікуди не йдеш, — його обличчя приблизно на рівні

моєї пазухи, тож йому вистачає лише трохи нахилитися, щоб швидко, але вкрай обережно вкусити мене спершу за лівий сосок, потім за правий просто через сукню.

— Тільки давай цього разу не на столі, — кажу майже приречено;

середній: у мене на ніч обдерті об асфальт коліна, порожній після пиятики гаманець і не те щоб розбите, але добряче коцнуте серденько. Я всмерть п'яна й телефоную Листовецькому, захлинаючись риданнями.

Він приїздить по мене за якихось сорок хвилин, сонний і сердитий, і везе до себе додому попри мої в'ялі спроби спротиву. У нього у ванній я безкінечно довго блюю, ще довше миюся. Тож до розібраного ліжка, з якого він, судячи з аромату парфумів і забутого у ванній ліфчика, не так давно через мене витурив чергову коханку, влягаюся чиста й знесилена. Згортаюся калачиком у Листовецького під боком і засинаю через три секунди після того, як він починає гладити мене по голові.

Уранці він годує мене — що б ви думали?! — власноруч зготованим борщем.

— Ти мене ганьбиш, — Листовецький хитає головою, а я вдаю, що повністю поглинена стравою. — Мое товариство мусить уміти пити, бо інакше що ж це за товариство таке?

— У мене була поважна причина.

— Знаю я твої поважні, — чмихає Листовецький. — Спершу спиш з усіма підряд, — я обурено кидаю ложку в борщ, дивом не заляпавши нам обом очі, й він поспіхом виправляється: — Ну гаразд, з усіма, в кого є гроші, а потім страждаєш.

— Чия б нявчала!..

— Я з усіма підряд сплю за ідею, — заперечує він. — Це інше. Ідейність, як ми знаємо, винагороджується народною любов'ю.

— У тебе часом комуністів у роду не було? — з підозрою мружуся я в його бік.

— Моя галицька бабця отруїла б тебе оцим борщем за такі припущення, — регочеться Листовецький. Проти його веселощів у мене немає аргументів, тож я припиняю ображатися й зосереджуюся на їжі.

— До речі, — цікавлюся з повним ротом, — кого ти випхав із ліжка перед тим, як привезти сюди мене?

Листовецький відмахується, скривившись.

— Та таке... — тягне невизначено. — Арфісточка. Нудна, в ліжку зокрема.

— Зі студенток твоїх знову? — здогадуюся.

— Усе-то ти знаєш. У будь-якому разі моє ліжко порожне на всі вихідні.

Я відсовую тарілку й оближую ложку — без вульгарних підтекстів, готує Листовецький справді смачно.

— Це що, запросини?

Листовецький знизує плечима.

— Щось штибу того. Розбите серденько тільки ж так і лікують.

Я в задумі прикушую нижню губу.

— Усе розумію, — кажу нарешті, — тільки одного не можу втямити: нахіба це тобі?

— Ти бодай не нудна, — він мовби заготував відповідь заздалегідь, так швидко відказує.

Що ж, дякую на добрім слові, потішив, друже Листовецький, мою неспокійну душу.

— Тільки якщо всі вихідні мене годуватимеш, — вигадую умову, щоб не здавалося, що надто легко пристаю на запросини. Та й цілющу силу домашнього борщу в питаннях розбитих сердець і похміль ніхто не скасовував;

вказівний: я прочиняю двері й заходжу до театральної зали. Листовецький сидить на краю сцени, звівши ноги

над оркестровою ямою, і переглядає аркуші з нотами. Я вже хочу піти, щоб не відволікати його, аж тут старий паркет рипить з усією виразністю, яку передбачає акустика зали оперового театру. Листовецький підводить погляд від записів і робить закличний жест рукою.

— Це твоє чи робоче? — киваю на ноти, підійшовши під сцену, хоча питання дурне: робочі партії Листовецький завчив давно й бездоганно. Знову лишився останній, щоби пограти своєї музики без того, щоб сусіди почали стукати в тонку стіну панельного будинку, вимагаючи припинити концерт.

— Воно мені не подобається, — каже Листовецький не так у відповідь мені, як сам до себе. Тепер жодних сумнівів — ноти його авторства.

— Зіграєш? — і, побачивши з виразу обличчя, що в Листовецькому змагаються викохане самолюбство й сумнів завжди невдоволеного собою митця, поспіхом додаю: — Не мішатиму твого опусу з гноєм, навіть якщо дуже захочеться.

Листовецький іще трохи вагається, але врешті підводиться й бере скрипку. Я сідаю в глядацьке крісло в першому ряду й готуюся слухати. Він довго прилаштовує ноти на спеціально витягнутому на сцену з оркестрової ями пюпітрі. А потім заплющує очі й починає грати з пам'яті.

З перших звуків я завмираю на піврусі. Якщо вам колись траплялося стояти абсолютно самому в холодному нічному степу, коли завивання вітру зливається з вовчим виттям, стояти й дивитися на маленькі теплі вогники людського житла, куди вам немає дороги, чи якщо бодай можете це собі уявити, то маєте шанс приблизно зрозуміти, що таке музика Листовецького. До якогось віку я була певна, що скрипка — це така собі вирізана з дерева жіноча туга, плач над смертю і втратою або навпаки — від краси чи щастя. Листовецькому дивним чином вдається видобути зі скрипки плач чоловічий, стриманіший і табуйованіший.

Ну от, а казали, з роками й музичною освітою прийде профдеформація й уміння не виходити за межі об'єктивних термінів у розмовах про музику. Але про те, що komponує Листовецький, я не можу говорити мовою нудного академічного музикознавця. Врешті, мені можна це вибачити: я ж пісні пишу, доводиться трохи вміти в лірику.

Листовецький уриває гру на низькій ноті, яка ще кілька секунд бринить у повітрі. Дивиться на мене й раптом міниться в лиці. Поспіхом спускається до мене зі сцени.

— Ти... плачеш? — він здається розгубленим, таке я бачу вперше.

Я не те, щоби плачу — мені просто немає чим дихати, у горлі загрузло щось велике й болюче, що ні виплюнути, ні ковтнути. Тобто виплюнути, звісно, можна, але тоді це щось стане риданням, іще більш гучним за рахунок тутешньої акустики.

Листовецький не знає, що робити, — такої реакції від мене він точно не чекав, — але безпомильна інтуїція підказує згребти мене в обійми.

— Чому ти плачеш? — продовжує допитуватися він.

Чухати Листовецькому самолюбство, розповідаючи, яка в нього щемлива музика, я точно не збираюся. Адже пообіцяла з гноєм не змішувати, а хвалити, вивертаючи душу, — дзуськи.

Я знаю дієвий спосіб зіскочити з теми — той самий, яким зцілюють розбиті серденька.

Я встаю навшпиньки й цілую Листовецького, вчіплююся в нього, аби певно не мав вільного рота на розмови й розпитування. Починати першою трохи ніяково, я з ним такого не практикую, як ви могли помітити.

Десь на іншому кінці театру гримить відром баба-прибиральниця. Ми — я переконана — синхронно думаємо про незачинені двері зали, але жоден із нас не рушає прокрутити ключа в замку.

Акустика в залі таки неймовірна;

— Що твої пісні?
— Всі про тебе.